

2. »Tisti beli dnevi mojega otroštva«

Ustanovitelj Opus Dei —
odlomek iz življenjepisa sv.
Jožefmarija Escrivája.

13. Avg. 2017

↗ *Nazaj na kazalo*

Bolezen ni na njem pustila
nikakršnih sledi. Kar pokal je od
zdravja. Vzbuja je »zavist vsem
materam v Barbastru«, ki so pogosto
gledale dečka, kako je sedel na
balkonu in so mu noge bingljale skozi

ograjo, pri tem pa je od zgoraj veselo pozdravljal mimoidoče.^[1]

Živahni in bistri malček je imel veliko sposobnost opazovanja, po zaslugi katere si je zapomnil že zelo zgodnje dogodke svojega življenja. Med temi prvimi spomini so tudi molitve, ki se jih je naučil od matere in ki jih je ob pomoči gospoda Joséja in gospe Dolores molil zjutraj in zvečer. Preproste molitve, kratke in otroške, molitve k Jezuščku, k Mariji ali k angelu varuhu:

»Sveti angel varuh, sladka moja družba,

podnevi in ponoči ti me ne zapuščaj.

Če me zapustiš, le kaj bo z menoj?

Sveti angel varuh, prosi zame ti Boga nocoj.«^[2]

Nekaterih se je naučil tudi od svojih dveh babic:

»Tvoj sem, rojen sem za tebe; Jezus,
kaj želiš od mene?«^[3]

Kasneje je deček molil

»Blagoslovljena bodi tvoja čistost« in
izročitev Mariji:

»O Gospa moja, o Mati moja, tebi se
vsega darujem; in da se ti vdanega
izkažem, ti danes posvetim svoje oči,
svoja ušesa, svoja usta, svoje srce in
sebe popolnoma vsega. Ker sem torej
tvoj, o dobra Mati, varuj me, brani
me kakor svojo last in posest.

Amen.«^[4]

Vse življenje je bil svojim staršem
hvaležen za te molitve, ki so se mu
vtisnile v dušo in srce. Pogosto jih je
molil in se k njim zatekal v trenutkih
duhovne suhote.^[5]

Ni še povsem dosegel starosti
razločevanja, ko je že rad spremljal
družinsko molitev rožnega venca,
hodil s starši k maši ali pa k sobotni
pobožnosti pri sv. Jerneju, majhni

kapeli, kamor so Escrivájevi zahajali vsako soboto, da bi tam zmolili »Pozdravljena, Kraljica«. ^[6] Njegovi spomini so bili še posebej povezani z domačim praznovanjem božiča, ko je skupaj s Carmen očetu pomagal postaviti jaslice in z družino prepeval ljudske božične pesmi. Še posebej se je spominjal ene izmed njih, ki se je glasila: »Mati, na pragu je Dete«. V besedilu te pesmi Jezušček ponavlja refren: »Prišel sem dol na zemljo, zato da bi trpel.« Spremljala ga je od zibelke do groba. ***Ko sem bil star tri leta, je pripovedoval v družinskem vzdušju, mi je mama pela to pesem, me vzela v naročje in jaz sem prav prijetno zaspal.*** ^[7] Ko jo je v poslednjih letih svojega življenja slišal peti za božič, je bil ganjen in vsi njegovi čuti so bili potopljeni v molitev.

* * *

Življenje gospe Lole je bilo v celoti posvečeno skrbi za dom. Skupaj s soprogom je svoja prizadevanja osredotočila na vzgojo njunih otrok, Carmen in Jožefmarija, ter ustvarjala družinsko okolje, ki so ga razširili še otroci, ki jima jih je Gospod poslal kasneje. Družinska mati je imela močan značaj in veliko zdrave pameti. In kadar deček, ki je kot vsi otroci imel svoje muhe in manije, ni hotel jesti kakšne jedi, mu je brez vznemirjanja dejala: »Nočeš jesti tega? Prav, pa ni treba,« in mu niso dali ničesar drugega.^[8]

Nekega dne so predenj postavili krožnik z jedjo, ki je ni maral, in v slutnji, da bo temu sledil post, ga je jezno zabrisal v tapecirano steno. Tapet niso zamenjali. Več mesecev je tam ostal viden madež, da bi si malček dobro zapomnil posledice svoje otroške jezice.^[9]

Svoje izvrstne pedagoške sposobnosti je mati včasih pospremila s pregovori ali poučnimi reki. Proti težnji k neurejenosti, proti kar tako odvrženim oblačilom ali nepospravljenim stvarjem se je zoperstavljala z modrim opozorilom: »Drugi niso tukaj zato, da pospravljajo, kar mi razmečemo.« Nikdar ni izrabljala gospodinjskih pomočnic in ni se ji zdelo zamalo, ko je stregla drugim. »Ne bo mi padla krona z glave!« je govorila ponavadi in njen zgled je bil nežno ter stalno povabilo njenim otrokom. Tudi od predrznih sodb jih je odvrčala z enim izmed svojih izrekov: »Izrečena beseda ni slaba, lahko pa je slabo razumljena,« zato da se ne bi nikoli nad nikomer pohujševali iz hudobnosti.^[10]___

V teku let se kasneje v Jožefmarijevih premišljevanjih o človeškem obnašanju tu in tam pojavijo kakšne

modrostne besede, ki jih je slišal od gospe Dolores.

Ko sem bil majhen, nam pripoveduje, sta mi bili dve stvari zelo neprijetni: poljubljanje gospe, mamine prijateljice, ki so prihajale na obisk, in nove obleke, ki sem si jih moral obleči.

Kadar sem si oblekel novo oblačilo, sem se skril pod posteljo in v trmi nisem hotel stopiti ven na ulico ...; moja mama je z eno od palic, ki jih je uporabljal oče, parkrat na lahko in obzirno udarila po podu, potem pa sem prišel ven: iz strahu pred palico, ne zaradi drugega.

Nato mi je mama ljubeznivo dejala: Jožefmarija, sramovati se je treba samo greha. Mnogo let pozneje sem se zavedel, da so te besede v sebi nosile zelo globok pomen.^[11]

Otroku v prid je treba povedati, da je imel precej razlogov za to, da je

ocmokavanje tistih dobrih gospa včasih zanj postalo nevzdržno, še zlasti kadar je šlo za neko babičino daljno sorodnico, starejšo žensko, ki je imela brke, s katerimi je dečka ob poljubljanju praskala po obrazu.

Mati se je gotovo zavedala neprijetnosti, ki so jih povzročale Jožefmariju, ko so ga stiskale k sebi, da je bil njegov obraz ves od šminke in pudra. Kadar se je napovedal obisk, je gospa Dolores, preden je stopila v sprejemnico, sinu nagajivo pomežiknila: »Gospa bo imela na sebi omet, zato je ne smemo spraviti v smeh, da ji ne bo počila lupina.«^[12]

Otroci niso nikoli videli, da bi se starša med seboj prepirala. Doma je bilo čutiti naklonjenost, spoštovanje in lep odnos do gospodinjskih pomočnic, ki so bile kakor del družine. Kadar se je katera izmed deklet, ki so delale v gospodinjstvu, poročila, sta jo zakonca oskrbela z doto, kakor da bi šlo za lastno hčer.^[13]

Starši so vstajali zelo zgodaj, čeprav so hodili spat kasneje kot ostali v hiši. Zjutraj je gospod José odhajal na delo skrajno točno, tako da je bilo vedno znano, kje je in kdaj se bo vrnil.

Malček je nestrpno in željno pričakoval njegovo vrnitev domov. Včasih mu je stekel naproti; ob koncu dneva je hodil v trgovino na Ulici Ricardos in se kratkočasil s preštevanjem kovancev v blagajni, medtem pa mu je oče pojasnjeval osnove seštevanja in odštevanja. V jesenskem času je gospod José na poti domov kupil pečenega kostanja in ga spravil v žep svojega plašča. Ko je Jožefmarija v želji po priboljšku z ročico prav po tiho segel vanj, je začutil nežni stisk očetove roke.^[14]

Prebivalci Barbastra so ju mnogo let videvali, kako sta se skupaj sprehajala. Ta tesni odnos zaupanja in prijateljstva, ki je vladal med očetom in sinom, je vzcvetel po zaslugi gospoda Joséja, ki je v

Jožefmariju negoval velikodušnost in iskrenost. Nikdar ga ni pretepal. Samo enkrat mu je ušla ljubezniva zaušnica, ko se je deček trmasto upiral sedenju na visokem stolu v jedilnici, ker je hotel biti kakor odrasli.^[15]___

Oče ga je vabil, naj mu odpre svoje srce in mu pove o svojih skrbah, da bi otroku pomagal premagati vihrave vzgibe njegovega porajajočega se značaja ter žrtvovati njegove okuse in kaprice. Gospod José ga je poslušal brez naglice in skušal potešiti vprašanja, značilna za otroško radovednost do življenja. Sinu je bilo všeč, da je bil oče na razpolago za vprašanja in da ga je, če ga je kaj vprašal, ***vselej vzel resno.***^[16]___

Starša sta svoje otroke učila ljubezni do bližnjega v dejanjih in brez ponašanja. Včasih s tem, da sta za sočloveka našla besedo duhovne tolažbe; drugič tako, da sta pridodala

še kakšno miloščino. V tistih časih je v mnogih španskih vaseh in krajih bila navada, da so v premožnejših hišah dajali miloščino na določen dan v tednu. Po besedah enega izmed nečakov te družine so se Escrivájevi držali te navade: Gospod Joše, pravi Pascual Albás, »je bil velik miloščinar; vsako soboto je bila pred vrati dolga vrsta revnih, ki so prihajali po njegovo pomoč, in za vsakega se je vedno kaj našlo«. ^[17]

Malemu Jožefmariju je nejasno v spominu ostala neka ciganka, ki ni prihajala ob sobotah tako kot drugi reveži. Videval jo je ob popoldnevih, ko je včasih v svoji preprostosti na materino prošnjo stopila v hišo. Ciganka se je kakor zavita v skrivnost prihajala pogovarjat z gospo Dolores v njeni spalnici, kamor niso imeli dostopa niti najbližji sorodniki. Deček ni nikoli razumel, kateri je bil razlog teh izrednih obiskov. Kar se tiče ciganke, ki ji je bilo ime Teresa, je le bežno izvedel, da je bila žena, ki se

je žrtvovala za svoje domače in ki je prihajala po nasvet v zvezi z nekim skrivnim trpljenjem.^[18]___

Dečku je bilo v čisti užitek, ko je beračem, ki so pri vratih stolnice prosili vbogajme, delil kovance, ki mu jih je dajal gospod José, kadar je šla družina ob nedeljah in praznikih k maši.^[19]___ Ko so se približevali stolnici, ki je s svojo strogo kamnito mogočnostjo vlivala spoštovanje, je Jožefmarija pohitel naprej, da bi sočutno prinesel pomoč ubogemu invalidu, ki je ležal ob vhodu. Ko je nato stopil noter, se je njegov pogled v svetlobi, ki je presevala skozi visoka cerkvena okna, povzpenjal po vitkih stebričih ter se izgubljal v prepletanju reber na oboku. Ko je hodil mimo ene od stranskih kapel, je njegovo radovednost pritegnil kip ležeče Marije. Pogled nanj je otroka nežno očaral. Na praznik vnebovzvetja je bil ta kip izpostavljen

za češčenje vernikov, predstavljal je namreč zaspanje Device Marije.

Četrto stoletje pozneje, leta 1931, so ob prazniku 15. avgusta v njegovem srcu oživali ganljivi spomini iz otroštva:

Praznik Marijinega vnebovzetja – 1931: [...] Resnično se radostim, ko si predstavljam, da sem navzoč ... ob Presveti Trojici, ko skupaj z angeli sprejema svojo Kraljico, skupaj z vsemi svetniki, ki z vzkliki pozdravljajo Mater in Gospo.

In spominjam se tistih belih dni svojega otroštva: stolnice, tako grde od zunaj in tako čudovite znotraj ... kakor srce tiste dežele, dobro, krščansko in zvesto, ki se skriva za grobstvo kmečkega značaja.

Nato je bila sredi stranske kapele povzdignjena gomila, na kateri je počivala ležeča podoba naše Gospe ... Ljudstvo je spoštljivo hodilo mimo in

poljubljalo noge speče Device Marije
...

Mama, oče in otroci smo k maši vedno hodili skupaj. Oče nam je izročal miloščino, ki smo jo veseli dajali šepavemu beraču, ki je slonel ob škofijskem dvorcu. Nato sem tekel naprej po blagoslovljeno vodo, da bi jo dal še svojim domačim. Sveta maša. Potem smo vsako nedeljo v kapeli Svetega Kristusa od čudežev zmolili vero. Na praznik vnebovzetja – kot sem že povedal – pa je bilo obvezno počastiti (tako se je reklo) stolno Marijo.^[20]_____

* * *

V domači hiši – pripoveduje o sebi Jožefmarija – ***so mi skušali nuditi krščansko vzgojo in tam sem jo tudi pridobil, bolj kot v šoli, čeprav so me od tretjega leta dalje pošiljali v šolo, ki so jo vodile redovnice, od sedmega pa v šolo, ki so jo imeli redovniki.***^[21]_____

Vrtec sester usmiljenk, kamor je hodil od leta 1905 do 1908, je obsegal eno samo dvorano z dvignjenimi podesti. Spodaj so se ob igrah in pesmicah kratkočasili malčki ter se seznanjali z abecednikom. Na drugem koncu, kjer so bili podesti na različnih višinah, pa so redovnice nekoliko starejše otroke v ločenih skupinah učile verouk, svetopisemske zgodbe in jih uvajale v osnovne pojme naravoslovnih ved, čemur so z nekoliko manj vzvišeno besedo rekli tudi »pouk o stvareh«. Jožefmarija je v vrtcu izstopal. Ne toliko zaradi svojih zaslug kot zaradi tega, ker so ga starši doma vnaprej poučevali verouk in aritmetiko ter ga naučili brati. V prve poteze pisanja pa ga je uvedla ena izmed redovnic.

[22]

Iz tistih let v vrtcu se mu je v spomin vtisnil boleč pripetljaj iz njegovega zgodnjega otroštva, ko je bil star tri leta. Ta nenavadno zgoden, vendar

ne čudežen spomin je bil v veliki meri posledica vtisa, ki so ga povzročila močna čustva ali pa kakšno preostro trčenje s stvarnostjo. Ni šlo za slep vtis, marveč za otrokovo občutljivost, ki je bila zares izredna in je v njegovi duši vzbujala prizadevanje, da bi razumel pomen in posledice dejanj.

Zgodilo se je nekega dne, da so varuški, ki je po koncu vrtca prišla ponj in ga odpeljala domov, rekli, da je Jožefmarija udaril neko deklico. Videti je, da stvar ni bila nepomembna, saj je bil deležen hude graje. Ta krivična obtožba ga je zbolela v duši. Po tej poti je doumel pomen pravičnosti in odtlej je pomnil, da ne gre soditi, dokler obtoženi ni spregovoril.^[23]—

Redovnice so imele o malčku tako dobro mnenje, da so ga junija 1908, ko je zaključil z bivanjem v vrtcu, predlagale kot kandidata za natečaj

»nagrade za krepost«. Ta natečaj je bil del načrtovanih slovesnosti, s katerimi je apostolski administrator v Barbastru, škof Isidro Badía y Sarradell, nameraval v škofiji praznovati 50. obletnico duhovniškega posvečenja njegove svetosti, Pija X.^[24] Imenovana je bila komisija za podelitev nagrad. Nagrada, za katero so se vrtci potegovali in ki je znašala »trideset pezet za predmete«, je bila obljubljena »otroku vsake izmed osnovnih šol tega mesta, ki je drugim zgled po svoji prizadevnosti in lepem vedenju«.

Večerna književno-glasbena prireditev, na kateri je gospod škof podelil priznanja nagrajencem, je bila 4. oktobra 1908. V okviru natečaja otroških kreposti, je bilo nagrajenih več otrok: eden iz mestnega vrtca, dva iz šole patrov piaristov in Jožefmarija iz vrtca sester usmiljenk. Po koncu

slovesnosti je bil papežu poslan telegram, v katerem je bilo ob obletnici znova izpostavljeno pričevanje sinovske ljubezni celotne škofije.

V Barbastro je nemudoma prispel odgovor:

»Rim, 6.

Apostolski administrator.

Sveti oče se zahvaljuje za sinovski poklon ob njegovi obletnici ter vas, mestne oblasti, kler in vernike mesta Barbastro pristrčno blagoslavlja.
Kard. Merry del Val.«^[25]

↗ Naslednje poglavje

↗ Nazaj na kazalo

^[1] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 56.
O njegovi popolni ozdravitvi: Martín

Sambeat, *Sum.* 5678; Santiago Escrivá de Balaguer, *Sum.* 7320; Pascual Albás, AGP, RHF, T-02848, str. 1.

[2] Prim. *Lista de oraciones que el Siervo de Dios aprendió de sus padres; oídas directamente del Siervo de Dios y fielmente trascritas*, msgr. Joaquín Alonso, PR, str. 1651, doc. 41. Še ena molitev je npr. tale: ***Presveto Srce Jezusovo, vate zaupam. Sladko Srce Marije, bodi ti rešenje moje.*** Prim. tudi Álvaro del Portillo, *Sum.* 22; Javier Echevarría, *Sum.* 1796; Javier de Ayala, *Sum.* 7623.

[3] Še ena v takšnem slogu: ***Poldan je odbilo, / Jezusa pa ni. / Le kdo je tisti srečnež, / pri katerem se mudi?*** Prim. Álvaro del Portillo, PR, str. 43; Javier Echevarría, *Sum.* 1777; Jesús Álvarez Gazapo, PR, str. 1272.

[4] Prim. »Lista de oraciones ...«, *op. cit.*

[5] Prim. *Pogovori*, št. 103; AGP, P04 1972, str. 748; AGP, P04 1974, str. 114.

[6] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 45; Encarnación Ortega, PM; l. 27v; María del Carmen de Otal Martí, *Sum.* 5995.

[7] Prim. AGP, P01 XII-1957, str. 47; Álvaro del Portillo, *Sum.* 24.

[8] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 10.

[9] O madežu na tapecirani steni: Javier Echevarría, *Sum.* 1794.

[10] O omenjenih anekdotah: prim. *Pismo* 29. 12. 1947/14. 2. 1966, št. 8. Prim. tudi Álvaro del Portillo, PR, str. 55.

[11] Navedki v teh treh odstavkih so vzeti iz: *Pismo* 24. 3. 1931, št. 39; *Meditacija* z dne 14. 2. 1964; in *Pismo* 9. 1. 1932, št. 39. Prim. tudi: *Pismo* 6. 5. 1945, št. 44; Álvaro del Portillo,

Sum. 10; Javier Echevarría, *Sum.* 1793; Francisco Botella, *Sum.* 5608.

^[12] Prim. AGP, P04 1974, str. 433.

^[13] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 55. Gospod José je imel zaposlene v gospodinjstvu tako v čislih, da je sinu govoril: »Jožefmarija, osebe, ki delajo v gospodinjstvu, je treba spoštovati kot vse duše in tako kot bi bile še en družinski član, saj to tudi so« (Javier Echevarría, *Sum.* 1789. Prim. tudi *Pismo* 29. 7. 1965, št. 26.).

^[14] O teh anekdotah: prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 27, 28 in 29.

^[15] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 10.

^[16] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 27; Javier Echevarría, *Sum.* 1794.

^[17] Pascual Albás, AGP, RHF, T-02848, str. 2; Esperanza Corrales, AGP, RHF, T-08203, str. 2.

[18] Prim. Javier Echevarría, *Sum*. 1771.

[19] Že od rosnih let si je deček želel hoditi k božični polnočnici in k trem mašam na dan spomina na rajne, saj ga je prevzela slovesnost liturgije. Prim. Javier Echevarría, *Sum*. 1770 in 1776.

[20] *Zapiski*, št. 228 in 229. O kipu Svetega Kristusa od čudežev in o kapeli vnebovzetja: prim. S. López Novoa, *op. cit.*, I, str. 255–260. V zvezi z ustanoviteljevo pobožnostjo do tistega razpela: Álvaro del Portillo, *Sum*. 23. Ta kip so, tako kot kip Device Marije, uničili revolucionarji leta 1936.

[21] Prim. *Meditacija* z dne 14. 2. 1964; Francisco Botella, *Sum*. 5609. Santiago Escrivá de Balaguer v par besedah oriše potek vzgoje, ki je je bil njegov brat deležen kot otrok:

»Osebe, ki so vplivale na moralno in versko vzgojo božjega služabnika, so bili na prvem mestu naši starši, še posebej mati. Umske vzgoje je bil najprej deležen v vrtcu, ki so ga vodile usmiljenke, kasneje, ko je bil nekoliko starejši, pa v šoli patrov piaristov v Barbastru« (prim. Santiago Escrivá de Balaguer, PM, l. 1297). Šola, ki so jo vodile usmiljenke, je bila prva dekliška šola, ki jo je v Španiji imela družba, katero sta leta 1633 ustanovila sv. Vincencij Pavelski in sv. Ludovika de Marillac.

Proti koncu 18. stoletja je barbastrski kanonik Antonio Jiménez vse svoje imetje zapustil za ustanovitev šole usmiljenk, ki naj bi skrbela za vzgojo deklic, leta 1782 pa so španski lazaristi poslali v Pariz šest mladih deklet, da bi se izobrazile v duhu in dejavnostih Družbe ter jo pozneje prenesle v Španijo. Bile so štiri Katalonke in dve Aragonki, od katerih je bila ena doma iz Barbastra

in se je pisala María Blanc, kar je slučajno eden od priimkov božjega služabnika (prim. S. López Novoa, *op. cit.*, 1. knjiga, str. 321). Leta 1790 se je vseh šest vrnilo v Španijo in leta 1792 je bila ustanovljena šola v Barbastru (prim. *prav tam*, str. 320–324).

Zakon o šolstvu iz leta 1857, znan tudi kot Moyanov zakon, je – z mnogimi spremembami preko odlokov in uredb – več kot stoletje urejal izobraževanje v Španiji.

^[22] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 33. Usmiljenkam je bil učenec hvaležen za njihovo poučevanje, in ko je leta pozneje izvedel, da je bila ena od redovnic, prijateljica gospe Dolores, med špansko državljansko vojno umorjena, so mu nezadržno prišle solze v oči.

^[23] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 19; Javier Echevarría, *Sum.* 1774.

^[24] Prim. »Boletín Eclesiástico Oficial del Obispado de Barbastro«, l. LV, št. 18, z dne 24. 11. 1908, ki vsebuje okrožnice prejšnjega leta, razpise natečajev, rezultate, nagrade itd.

^[25] Prim. *prav tam*.

Andrés Vázquez de Prada

© Fundación Studium

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sl-si/article/2-tisti-beli-dnevi-mojega-
otrostva/](https://opusdei.org/sl-si/article/2-tisti-beli-dnevi-mojega-otrostva/) (10. Mar. 2026)